

na slovenskou otázku, považuje však všetky posledné udalosti za čisté vnútorné a nezamýšľajú sa do nich míchajú.

Na hraniciach podkarpatorusko-maďarských bola však maďarská vláda prinucená urobiť určitú bezpečnostnú opatrenie vojenského rázu.

Upozornil som legačného radu Fišu, že máme zprávy, že maďarské vojsko vstúpilo na území Podkarpatskej Rusi a obsadilo obce: Podhorjany, Koločín a Záhoří a požádal som ho, aby na túto vec upozornil maďarské ministerstvo zahraničných vecí, s tým, že tieto zprávy overujeme.

Dr. Krno

SNA, Vládny delegát pri MZV, kart. 2., č. Z - 104. Kópia, strojopis.

178

14. marec 1939, Praha.

Záznam telefonického rozhovoru zástupcu ministra zahraničných vecí I. Krna s česko-slovenským vyslancom v Budapešti M. Kobrom o obsahu ultimáta maďarskej vlády.

Záznam

Na môj dotaz potvrdil mi vyslanec Kobr telefonicky, že Maďari žiadajú:

1. propustění všech internovaných Maďarů,
2. učiniti konec persekucii proti Maďarům a dovoliti jim volně se organisovati,
3. předati zbraně (livrer des armes) maďarským formacím pro sebeobranu,
4. evakuovat podkarpatoruské území ode všech českých a moravských oddílů a začíti tuto evakuaci ve 24 hodinách,
5. respektovati majetek maďarských příslušníků a občanů maďarské národnosti.

Maďarská vláda žádá odpověď do tří hodin do rána¹.

Nemohla by přihlížeti lhostejně, kdyby naše armáda učinila útok proti Slovákům².

Vyslanec Kobr dodal, že z rozmluvy s Vörnlem nabyl dojmu, že Maďari nechtějí přímo anektovati ihned Podkarpatskou Rus, ale počítajú s tím, že se tam ujme vlády Bródy, kterého oni považujú za legálního ministerského předsedu a který pak na podkladě sebeurčovacieho práva vypoví připojení k Maďarsku³.

Dr. Krno

AMZV ČR, KV, kart. 73, bez č. Kópia, strojopis.

¹ V maďarskom zázname o odovzdaní nóty česko-slovenskému vyslancomi J. Vörnle uvádza: „Dnes o 14,15 som odovzdal českému vyslancomi Kobrovi ultimátum vzťahujúce sa na udalosti v Rusínsku. Kobr po jeho prečítaní začal analyzovať jednotlivé body, najmä komentoval, že robíme rozdiel medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou. Ďalej poznamenal, že česko-slovenskú vládu menujeme českou vládou. Svojím postojom a poznámkami chcel mi dať najavo, že vie, odkiaľ fúka vietor. Rozhovor som prerušil tým, že som

ho požiadal, aby našu nótu okamžite postúpil ďalej.“ – ZM HÚ SAV, FMMZV, inv. č. 2239, K – 21, Kúm. pol.1939-7/7-1198. Záznam rozhovoru J. Vörnleho s M. Kobrom 14. 3. 1939.

² V nóte maďarskej vlády sa uvádzalo: „Dnes Slovensko deklarovalo svoju nezávislosť. Maďarská vláda je presvedčená, že Česko, ktoré pri vzniku česko-slovenského štátu pred viac než 20 rokmi sa odvolávalo na právo na sebaobránenie a zaradilo krajinu medzi samostatné štáty, s rovnakou právno-historickou zodpovednosťou bude akceptovať prejavy vôle Slovákov, nemeckého a maďarského obyvateľstva na Slovensku a v plnej miere ich bude rešpektovať. Jednako posledné udalosti odohrávajúce sa na území Rusínska a stále sa opakujúce incidenty ohrozujúce pokoj maďarského obyvateľstva na pobrežích, vytvárajú predpoklady, aby sa toto teritórium využilo na útok proti Slovensku, bojujúcemu za svoju slobodu na princípe sebaobránenia národov. Táto skutočnosť kladie maďarskej vláde za povinnosť, aby žiadala od českej vlády: a) okamžité prepustenie na slobodu internované osoby maďarskej národnosti, b) okamžité skoncovanie perzekúcie prislušníkov maďarskej národnosti a ich slobodné organizovanie, c) odovzdanie zbraní maďarským jednotkám na sebaobranu, d) v priebehu 24 hodín začať s evakuáciou česko-moravských jednotiek z územia Rusínska, e) v plnej miere rešpektovať majetok maďarských podriadených a menšín. Maďarská vláda opäť a dôrazne vyzýva českú vládu, aby obrátila pozornosť na jej nótu z 9. 1. č. 4/b – 1939 (pozri dok. č. 103). Maďarská vláda zdôrazňuje, že verná politickým princípom, ktoré vyznáva, v žiadnom ohľade nezostane ľahostajná v prípade, ak by vznikol český ozbrojený útok proti Slovensku pozdĺž slovensko-rusínskej hranice. Maďarská vláda očakáva odpoveď do 12 hodín od odovzdania tejto nóty. V opačnom prípade dôsledky z toho vyplývajúce poniesie pražská vláda. Csáky.“ – ZM HÚ SAV, FMMZV, inv. č. 2239, K – 21, Kúm. pol.1939-7/7-1186, pozri DIMK, III, s. 556 – 557, č. 423.

³ V ten istý deň M. Kobr o 23. 00 odovzdal odpoveď česko-slovenskej vlády. Podľa maďarského záznamu J. Vörnleho česko-slovenský vyslanec pri odovzdávaní nóty povedal: „On už vlastne robí iba posla, pretože úradne síce ešte nebol pozbavený ruským zastupovaním, čo sa však zakrátko stane. Aj preto nás žiada, aby sme sa v budúcnosti obrátili priamo na Chust. Potom mi odovzdal odpoveď, ku ktorej iba toľko dodal, že bolo veľmi nekvalitné telefonické spojenie s Chustom. Ak k odpovedi, ktorá sa usiluje sto percentne nám vyjsť v ústrety, budeme mať určité výhrady, možno ich pripísať okolnostiam, ktoré sú dôsledkom slabého telefonického spojenia s Chustom. Takmer nebolo nič rozumieť.“ – DIMK, III, s. 563, č. 433.

Text odpovede česko-slovenskej vlády na maďarské ultimátum je nasledujúci: „Vážený pán minister. V odpovedi na nótu, ktorú mi dnes o 15. hodine doručila Vaša Excelencia prostredníctvom Jeho Exceleencie pána ministra Vörnleho, mám tú česť odovzdať odpoveď vlády Podkarpatskej Rusi, v ktorej prijíma všetky požiadavky v nej formulované, a to:

Ad 1. Vláda Podkarpatskej Rusi prepustila na slobodu všetky zadržané osoby maďarskej národnosti. Pokiaľ ide o osoby ešte zadržané, bol vydaný príkaz na ich bezodkladné prepustenie.

Ad 2. Plne sa zaručuje sloboda osobám maďarskej národnosti. Tieto osoby nebudú vystavené žiadnemu prenasledovaniu.

Ad 3. Čo sa týka vyzbrojenia maďarských jednotiek na sebaobranu, vláda Podkarpatskej Rusi má povinnosť pripomenúť, že nosiť zbrane sú oprávnené len jednotky pravidelnej armády a oficiálne bezpečnostné orgány. Všetky polovojskové organizácie, športové spolky atď. budú odzbrojené.

Ad 4. Začalo sa so sťahovaním českých jednotiek, čo je v súlade s článkom 13 odseku 3 Ústavy Podkarpatskej Rusi.

Ad 5. S majetkom maďarských občanov a osôb patriacich k maďarskej národnosti sa bude zaobchádzať rovnakým spôsobom, ako s majetkom, právami a záujmami ostatných národností, ktoré obývajú územie Podkarpatskej Rusi. Vážený pán minister, ráčte prijať prejav mojej hlbokej ťisty. M. Kobr.“ – DIMK, III, s. 564, č. 434.

15. marec 1939, Bratislava.

Maďarský ohlas na udalosti 14. a 15. marca 1939 na Slovensku a na Karpatskej Ukrajine.

Situácia v Maďarsku

Maďarská verejnosť s veľkým záujmom sledovala krízu česko-slovenskú. Jak kruhy diplomatické, tak maďarská verejnosť obracala sa na vyslanectvo česko-slovenské v Budapešti, pýtajúc sa a overujúc si senzačné správy maďarského tisku.

Maďarská verejnosť na správy tisku veľmi silne reagovala a samozrejme predmetom hovorov bola len otázka Česko-Slovenska. S ľútosťou pozorovala, že Slovensko neprejavuje žiadny záujem, aby sa vrátilo do rámca svätoštefanskej koruny a prejavovala obavy, že Nemecko ohrozí tiež hranice